

HRVATSKI *glasnik*

XXXV. godina, 23. broj

5. lipnja 2025.

cijena 300 Ft

FOTO: ZSOLT KARDOS

**Obilježeno 25 godina
od utemeljenja Croatice**

4. i 5. stranica

U Mađarskom parlamentu

3. stranica

U Semelju

7. stranica

Vrhunski jazz

10. stranica

Dolazi vrijeme za „punjenje baterija”

Počeo je šesti mjesec te se približavamo ljetu i ljetnom odmoru. Uskoro završava još jedna školska i akademska godina, počinju ljetni praznici. To je radost mnogima jer prestaju svakodnevne školske brige, ispiti i druge obveze. Samim time ostaje više vremena za odmor, igru i razonodu.

Dakako, to je i vrijeme kad smo više s obitelji i svojim najbližima, roditeljima, bakama i djedovima, ali i s prijateljima. To je i vrijeme kad se možda više posvećujemo očuvanju i njegovanju tradicije, ali i svojim osobnim interesima ili hobijima. Počinje niz kulturnih događanja na otvorenom, dani naselja, koncerti, smotre folklor i drugi zabavni sadržaji. Nude se razni sadržaji za sve uzraste, za sve koji nalaze više slobodnog vremena. Trebamo samo izabrati prema svojem interesu. Naravno, i prema svojim mogućnostima, što nam bitno određuje kako ćemo provesti ljetno. Trebamo naći vremena za sve za što tijekom godine imamo malo vremena ili ga uopće nemamo. Tu su i neke mogućnosti koje imamo samo ljeti – izlet u prirodu, odlazak na ljetovanje, bazen, za one sretnije i na more, na lijepi plavi Jadran. Odlazak na hrvatsku obalu u matičnu domovinu.

Mnogi će i ljetno provesti radno, kako na poslu tako u organizaciji raznih sadržaja. Njima preostaje odmor u drugo vrijeme godine, za blag dane, kad mogu više biti s obitelji, družiti se s prijateljima, posvetiti se slobodnim aktivnostima. Tako je to svake godine, a vjerujemo da će se svima pružiti prilika za malo odmora i razonode. Možda za čitanje, gledanje filmova ili odlazak na koncert, festival, u neki grad, posjet povijesno-kulturnoj znamenitosti ili naprosto šetnju u prirodi. Ukratko, slijedi razdoblje koje ćemo, vjerujem, iskoristiti za „punjenje baterija” kako bismo odradili preostali dio kalendarske godine. Barem do blagdana – koji će nas ponovno približiti obitelji i prijateljima. Zaustaviti nas na trenutak kako bismo se više okrenuli bitnim stvarima u životu.

S. B.

GLASNIKOV TJEDAN

„Kako političko tijelo može obavljati apolitičan rad? Pitanje je to koje se nameće.”

Čitam kako je nakon šest ili sedam godina – početkom travnja ili tako nešto (dobro ste pročitali, šest ili sedam godina) održan susret predsjednika glavnogradskih manjinskih samouprava s gradonačelnikom Budimpešte Gergelyem Karácsonyem. Do susreta je došlo na inicijativu Njemačke narodnosne samouprave Budimpešte (glavnoga grada), i to radi postavljanja novih temelja suradnje između grada Budimpešte i narodnosnih glavnogradskih samouprava, odnosno narodnosnih zajednica u Budimpešti.

Kao što nam je poznato, u Mađarskoj je priznato 13 narodnosnih zajednica, od kojih njih 12 ima utemeljene i glavnogradske narodnosne samouprave. Tako i Hrvati. Ne znam jesam li dobro shvatila čitajući vijest, ali među ciljevima susreta bio je i zajednički nastup u svrhu zajedničkog zastupanja interesa narodnosnih zajednica uz naglasak da narodnosne samouprave obavljaju apolitičan rad usmjeren na narodnosne zajednice. Apolitičan. Kako političko tijelo može obavljati apolitičan rad? Pitanje je to koje se nameće. Dodano je kako je naglasak i prioritet stavljen na očuvanje materinskog jezika, uključivanje mladih, očuvanje tradicija i kulturne aktivnosti.

Čitam kako je prije samog sastanka, na inicijativu Njemačke samouprave Budimpešte, održano zasjedanje predstavnika svih narodnosnih samouprava u glavnom gradu na kojem je, među ostalim, sastavljen zajednički plan tema za razgovor s gradonačelnikom Budimpešte. Gradonačelničkom uredu potom je upućeno pismo sa željom za susretom.

Kad je do susreta došlo, gradonačelnik Budimpešte informirao je predsjednike i dopredsjednike narodnosnih samouprava o teškoj financijskoj situaciji grada koju su prouzročile pandemija, gospodarska kriza i ratni sukob u neposrednom susjedstvu. Ti su čimbenici znatno opteretili proračun glavnog grada, zbog čega su ukinuti različiti oblici potpore. Unatoč tomu, gradonačelnik je izrazio volju za suradnjom i ponudio neizravne oblike pomoći poput suorganiziranja događanja, osiguravanja prostora i tehničke podrške.

Govorilo se i odlučilo kako će se organizirati Dan narodnosti na obali Dunava u lipnju ove godine. Bit će to velika priredba za koju će se zatvoriti promet na peštanskoj obali, čime će se stvoriti idealno mjesto za predstavljanje narodnosnih zajednica – u prvom redu kroz gastronomiju i kulturu. Organizacija će se provesti u suradnji s glavnim gradom, a svaka narodnosna zajednica imat će svojeg koordinatora. Cilj je naglašavanje različitosti.

Na susretu su izneseni i prijedlozi za aktivnije uključivanje narodnosnih samouprava u međunarodne i partnerske odnose grada Budimpešte jer upravo narodnosne zajednice imaju jezične i kulturne vještine koje mogu biti korisne tijekom službenih posjeta ili pregovora.

Dogovoreno je i sudjelovanje na sjednici Odbora za ljudske resurse Skupštine grada Budimpešte s nakanom da narodnosne samouprave predstave svoj rad – od povijesti nastanka preko kulturnih aktivnosti i publikacija do planova za budućnost – što je ključan korak i za plan proračuna. Naime, cilj je da se zahtjevi narodnosnih zajednica uzmu u obzir kod planiranja proračuna za 2026. godinu.

Govorilo se i o gradskim priznanjima te je iznesen prijedlog da se nagrade pojedinci koji su pridonijeli ne samo razvoju svoje zajednice nego i razvoju Budimpešte. Iznesena je želja za redovitim kontaktima s Uredom gradonačelnika radi iznošenja konkretnih ideja, inicijativa za suradnju i zajedničkih projekata.

Predstavnici narodnosti također su pokrenuli inicijativu za aktivnije sudjelovanje u kulturnom životu Budimpešte kao i za nazočnost predstavnika Samouprave glavnog grada na narodnosnim programima. Odlučeno je kako će se narodnosnim zajednicama omogućiti održavanje priredbi na otvorenom u novom parku ispred Gradske kuće, na Trgu Városház. Tako će se u ljetnim mjesecima na tamošnjoj otvorenoj pozornici moći organizirati koncerti, kazališne predstave i druga događanja.

Branka Pavić Blažetin

VI. susret narodnosnih samouprava – osnivača i održavatelja institucija javnog odgoja i obrazovanja

U dvorani Gornjeg doma zgrade Mađarskog parlamenta 8. svibnja 2025. održan je VI. susret narodnosnih samouprava koje su osnivači i održavatelji institucija javnog odgoja i obrazovanja.

Trinaest zakonom priznatih narodnosti u Mađarskoj trenutačno održava 108 institucija javnog odgoja i obrazovanja u kojima radi 1500 narodnosnih pedagoga, dok otprilike 20 000 djece pripadnika narodnosti sudjeluje u sustavu narodnosnog odgoja i obrazovanja. Prava osnivača i održavatelja ostvaruju nacionalne ili mjesne narodnosne samouprave.

Hrvati u Mađarskoj imaju tri odgojno-obrazovne ustanove u nadležnosti Hrvatske državne samouprave (u Santovu, Pečuhu i Sambotelu), dok jedina hrvatska mjesna samouprava koja je održavatelj vrtića i škole, Hrvatska samouprava Koljnofa, ima osnivačka prava nad Čuvarnicom i Osnovnom školom Mihovila Nakovića u Koljnofu.

Sudionike skupa pozdravio je Miklós Soltész, zamjenik ministra i državni tajnik u Uredu premijera zadužen za crkvene i narodnosne odnose.

U Mađarskom parlamentu

samouprave Nijemaca u Mađarskoj, koja je govorila o zadaćama autohtonih narodnosnih zajednica u sklopu rada Njemačkog pedagoškog i metodičkog centra u Mađarskoj; József Weigert, ravnatelj Njemačkog pedagoškog i metodičkog centra u Mađarskoj, koji je prikazao iskustva sa Stipendijskim programom za narodnosne pedagoge, potkrijepljena statističkim podatcima.

U sklopu programa konferencije kulturni program izveli su učenici njemačke narodnosne osnovne škole iz Vecsésa. Na događanju su predstavnici državnih i mjesnih narodnosnih samouprava, kao i

ravnatelji odgojno-obrazovnih ustanova koje one održavaju, ponovno zajednički razmatrali aktualna pitanja i primjere dobre prakse povezane s narodnosnim obrazovanjem. Među ostalima, kako doznaje Hrvatski glasnik, skupu su nazočili ravnateljica Čuvarnice i Osnovne škole Mihovila Nakovića Ágnes Sárközi i predsjednik Hrvatske samouprave Koljnofa (koja je održavatelj škole) Franjo Grubić. Skupu je nazočio i glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga.

Branka Pavić Blažetin
Foto: Gizella Eller (Facebook)

Predsjednik Hrvatske samouprave Koljnofa Franjo Grubić

Na konferenciji su sudjelovali sljedeći pozvani predavači: dr. Balázs Hankó, ministar za kulturu i inovacije, koji je govorio o obnovljenom sustavu visokog obrazovanja u Mađarskoj i o stanju narodnosnih studija; dr. Gabriella Hajnal, predsjednica Centra Klebelsberg, koja je predstavila stanje narodnosnih odgojno-obrazovnih ustanova pod upravom toga centra; dr. Hedvig Madarász, voditeljica odjela u Državnom tajništvu za javni odgoj Ministarstva unutarnjih poslova, koja je u svojem izlaganju pružila informacije o aktualnostima u području narodnosnog obrazovanja; Roland Koós, viši suradnik Ureda za obrazovanje Pečuške biskupije, koji je govorio o radu narodnosnih odgojno-obrazovnih ustanova pod okriljem Pečuške biskupije; Ibolya Engländerné Hock, predsjednica Državne

BUDIMPEŠTA – Na sjednici Odbora za narodnosti u Mađarskoj, održanoj 6. svibnja, vodila se detaljna rasprava o prijedlozima zakona koji su tjedan dana prije razmatrani u okviru točke dnevnog reda posvećene narodnostima, tijekom opće rasprave na plenarnoj sjednici Mađarskog parlamenta. Među njima su:

- ▶ prijedlog zakona br. T/11622 o izmjenama zakona o visokom obrazovanju, kulturi, inovacijama i srodnim propisima
- ▶ prijedlog zakona br. T/11626 o izmjenama pojedinih zakona povezanih s digitalnom državom
- ▶ prijedlog zakona br. T/11627 o ukidanju knjižice socijalnog osiguranja te izmjenama određenih zakona u području javnog obrazovanja, socijalne skrbi, zaštite djece i prava osoba s invaliditetom
- ▶ prijedlog zakona br. T/11679 o izmjeni Zakona LXIV iz 2001. o zaštiti kulturne baštine
- ▶ prijedlog zakona br. T/11681 o podizanju na razinu zakona izvanrednih uredbi donesenih zbog oružanog sukoba na području Ukrajine.

U vezi s posljednjim prijedlogom zakona Odbor je iznio vlastiti prijedlog izmjene, čija je suština da bi lokalna narodnosna samouprava – koja u određenom naselju zastupa prava dotične narodnosti – trebala imati pravo suglasnosti pri donošenju određenih odluka u vezi s osiguravanjem javnog obrazovanja u razdoblju kad je rad javne odgojno-obrazovne ustanove ugrožen.

Proslava 25. obljetnice Croatice i Dan hrvatskoga tiska u Mađarskoj

U organizaciji Hrvatske državne samouprave u multimedijskoj dvorani Neprofitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“ 8. svibnja obilježena je dvostruka obljetnica – Dan hrvatskoga tiska u Mađarskoj i 25. obljetnica Croatice.

Nakon donošenja zakona o manjinama 1993. godine Hrvati su osnovali Zemaljsku samoupravu Hrvata u Mađarskoj (današnji HDS). Među ciljevima samouprave bili su razvoj hrvatskog jezika, kulture, osnivanje vlastitih institucija. Croatia je prva institucija, tj. poduzeće koje su utemeljili HDS i Savez Hrvata u Mađarskoj. Prema tome, od 13 priznatih nacionalnih manjina jedino su Hrvati osnovali izdavačku kuću. Na osnivačkom papiru stoji da je Croatia osnovana 28. prosinca 1999. godine, ali s obzirom na to da je nezgodno na samom kraju godine slaviti obljetnicu, svečano obilježavanje održalo se u okviru Dana hrvatskoga tiska.

Jubilarno izdanje predstavila je Branka Pavić Blažetin

Dan hrvatskoga tiska utemeljila je Skupština HDS-a 21. svibnja 2016. godine na prijedlog glavne i odgovorne urednice tadašnjeg Medijskog centra Croatia Branke Pavić Blažetin. Taj se dan obilježava od 2017. godine radi davanja pozornosti hrvatskim medijima u Mađarskoj kao čuvarima hrvatskoga jezika i pisma, kulturnih i jezičnih posebnosti te samobitnosti Hrvata u Mađarskoj.

Proslava je počela uz izvedbu Tamburaškog sastava „Stoboš“, u čijoj su glazbi prisutni mogli uživati u više navrata tijekom svečanog programa. Sam program moderirala je ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrilin, koja je u svojem govoru dobrodošlice istaknula: „Croatica od samih

svojih početaka djeluje s jasnim ciljem: služiti hrvatskoj zajednici u Mađarskoj, čuvati njezinu kulturu, jezik, identitet te osnaživati njezinu prisutnost u javnom prostoru.“

Prigodnim govorima prisutnima su se obratili i veleposlanik RH u Mađarskoj dr. sc. Mladen Andrić, diplomatska savjetnica Marina Sikora, viša stručna savjetnica u službi za pravni položaj, kulturu, obrazovanje i gospodarstvo hrvatske nacionalne manjine u Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan RH Katarina Živković i predsjednik HDS-a Ivan Gudan, koji je naglasio: „Meni je najvažnije i najdraže zahvaliti tadašnjim inicijatorima, a to je Skupština HDS-a, odnosno njezin predsjednik Mijo Karagić i poslije Mišo Hepp. Oni su zapravo osigurali i mogućnost da hrvatska zajednica prva među svim manjinama u Mađarskoj utemelji izdavačku odnosno medijsku kuću. Naravno, to bi bila samo ideja da nije bilo ravnatelja koji je od proteklih 25 godina 22 godine bio na čelu te kuće i oblikovao Croatiku sa svojim suradnicima.“

Predsjednik HDS-a Ivan Gudan

Prisutni su mogli pogledati kratak promidžbeni film „25 godina u službi hrvatske riječi“, koji je istaknuo važnost hrvatskih medija za hrvatsku zajednicu u Mađarskoj. Na inovativan način prikazao je tradiciju kroz kaleidoskop suvremenog načina komunikacije te razvoj Croatice od samih početaka do danas.

Ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrilin održala je izlaganje o Croatici danas govoreći o izazovima modernog doba. Njezin prvi cilj bio je da se postojeće mrežne stranice moderniziraju, tj. da se sjedine u jednu glavnu stranicu. Ravnateljica je na projekcijskom platnu prikazala stranicu Croatice, koja je dvojezična pa je na taj način otvorena i prema mađarskim čitate-

Ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrilin

ljima. Posjetitelji stranice mogu pročitati vijesti o aktualnim događanjima. Izrađena je i posebna podstranica za Croatičina knjiška izdanja preko koje se knjige mogu naručiti (iako su glavni kupci hrvatske samouprave). Ravnateljica se osvrnula i na problem manjka radne snage jer za Hrvatski glasnik pišu samo četiri novinara koji uz to rade i tjednu reportažu za radio Croatia, a po potrebi rade i videoreportaže za TV Croatia koje i uređuju. Zaključila je da bi za uređivanje stranice na dnevnoj bazi

svakako bila potrebna još jedna osoba. Na stranici se nalaze i prethodni brojevi Hrvatskoga glasnika (PDF). Ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrlin upoznala je prisutne i s programom TV-a Croatice i Radija Croatice, koji osim redovitih emisija bez prekida emitira hrvatsku glazbu, a u planu je serija podcasta. Stranica Hrvatskoga glasnika na društvenim mrežama ima oko sedam i pol tisuća pratitelja.

Glavna urednica Hrvatskoga glasnika Branka Pavić Blažetin predstavila je obljetničko izdanje „25 godina Croatice“, koje sadržava tekstove ljudi koji dijele zajedničko iskustvo s Croaticom. Izdanje je oblikovano tako da svojom putanjom tekstova priča priču o Croatici, a nastalo je uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH. Glavna urednica Hrvatskoga glasnika prisjetila se kako je Croatica preuzela Hrvatski glasnik i njegovo uredništvo. Branka Pavić Blažetin od samog je početka dio Croatice, a osim nje već 25 godina u Croatici rade i Stipan Balatinac i Bernadeta Blažetin. Stoga je 25. obljetnica Croatice i njihova osobna obljetnica.

Novinari Croatice

način pokazuje našu intelektualnu snagu. Nije bilo lako utemeljiti izdavačku kuću, potrajalo je to dvije-tri godine. Tu se našao čovjek koji je imao i viziju i sreću – Čaba Horvat.”

Uslijedilo je izlaganje predsjednika Društva hrvatskih književnika, Ogranak slavonsko-baranjsko-srijemski, i dopred-

školskih, jer su znali njihovu važnost. Čini mi se da su i ljudi koji su vodili hrvatsku zajednicu nakon osamostaljenja bili na tom istom tragu”, istaknuo je Čurić.

Dopredsjednik Društva hrvatskih književnika Mirko Čurić

Obraćanje veleposlanika Mladena Andrića

U obljetničkom izdanju urednica je napisala tekst „Od ideje do cilja – Croatica“. U njemu ističe da je u životu, ako želimo bilo što postići, najvažnija ideja. U svojem je izlaganju istaknula: „Ako nema ideje, ako nema intelektualne snage da se na strateški način promišlja, onda je teško napraviti vrijedne stvari. Politička elita Hrvata u Mađarskoj 1996./1997. godine bila je svjesna da je tiskana riječ i u prvom redu tjednik Hrvata u Mađarskoj vrlo važan za opstanak zajednice. Također su shvatili da je školski sustav temelj očuvanja jezika i identiteta, a školski sustav počiva na udžbenicima koje bi bilo dobro imati u svojim rukama. Ako nismo sposobni producirati nove vrijednosti u pisanom obliku, onda to na neki

sjednika Društva hrvatskih književnika Mirka Čurića. On je govorio o suradnji Croatice s institucijama u Hrvatskoj. Istaknuo je tradicionalni program Hrvatska književna Panonija, u kojemu sudjeluju Hrvati iz različitih zemalja. Podsjetio je prisutne koliko je važnih Hrvata tijekom povijesti studiralo ili radilo u Budimpešti i koliko je taj grad važan za hrvatsku kulturu. „Nije slučajno da smo ovdje objavili prvu hrvatsku slikovnicu jer je tu bilo rasadništvo ideja s jakim tiskarama. Taj Bučanski, koji je bio Bunjevac i imao svoju tiskaru, bio je jedan prethodnik Croatice, rekao bih. Ovdje su se školovali Ljudevit Gaj, Josip Juraj Strossmayer, koji su se nakon povratka usredotočili na utemeljenje institucija, kulturnih i

Nakon izlaganja ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrlin podijelila je zahvalnice suradnicima Croatice, a zatim sve pozvala u susjednu prostoriju na otvorenje izložbe „Izdanja Croatice“. Svečanost je završila uz domjenak i druženje.

Događanju su nazočili, osim već spomenutih, savjetnica u službi za pravni položaj, kulturu, obrazovanje i gospodarstvo hrvatske nacionalne manjine u Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan RH Eva Zorica Bubreg, bivši ravnatelj Croatice Čaba Horvat, v. d. ravnatelja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Josip Bako, urednica časopisa Hrvatske matice iseljnika Jelena Badovinac-Dimitrijević, glavna i odgovorna urednica tjednika Hrvatska riječ Zlata Vasiljević, umirovljena ravnateljica Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Katarina Čeliković, urednica Hrvatskih novina iz Austrije Tereza Grandić, velečasni Josip Štefković iz Sombora.

Kršul

Hrvatski narodnosni proljetni festival u vrtiću Kinizsi u Baji

U vrtiću u Kinizsijevoj ulici na bajskom Dolnjaku, gdje se već desetljećima u svim trima vrtićkim skupinama odvija i odgoj na hrvatskom jeziku, od 31. ožujka do 4. travnja ove godine priređen je već tradicionalni Hrvatski narodnosni proljetni festival – hrvatski narodnosni tjedan u iščekivanju proljeća uz bogate kulturne sadržaje. Tijekom tjedna predstavljena je kultura, tradicija, običaji, narodna nošnja, glazba, glazbala i gastronomija Hrvata u Mađarskoj.

U ponedjeljak 31. ožujka pod nazivom „Upoznaj” održano je interaktivno upoznavanje s narodnim alatima i nošnjama Hrvata u Mađarskoj. U utorak 1. travnja s velikom skupinom u Muzeju Istvána Türra bili su na predavanju iz muzejske pedagogije, a za malu i srednju skupinu organizirali su glazbenu projekciju. U srijedu 2. travnja organizirana je radionica obrta i rukotvorina povezana s temom tjedna. Četvrtak 3. travnja bio je posvećen tradicijskoj gastronomiji, zajednički su pripremili pitu od jabuka.

Djeca nisu nepoznati ni jezik ni hrvatske dječje pjesme s kojima se svakodnevno susreću u vrtiću. S druge strane, narodne nošnje koje su upoznali tijekom tjedna, poput bunjevačke u Baji i bošnjačke iz okolice Pečuha, djelovale su snagom novine.

Više puta tijekom tjedna djeca su slušala razne narodne pjesme koje su ih također oduševile. Kruna tjedna bilo je obiteljsko poslijepodne sa zabavnim i kreativnim sadržajima. Za ovaj program djeca su izvela bajku o repi na hrvatskom jeziku koja je postigla velik uspjeh. Gosti su im bili po dvoje članova Bunjevačke zlatne grane i Tamburaškog orkestra „Bačka”, koji su prikazali narodne nošnje i glazbala te pozvali djecu i roditelje na zajednički ples. Nakon kulturne priredbe pripremili su razne kreativne sadržaje za djecu i njihove roditelje. Bilo je tu i ukrašavanja vaza, zadataka spretnosti i fotozida.

Posljednjega dana, 4. travnja, s vrtićašima velike skupine otputovali su u Santovo, gdje su posjetili zavičajnu kuću šokačkih Hrvata, a zatim su lijepo ugošćeni u Santovačkom hrvatskom vrtiću. Ondje su se upoznali s radom vrtića, odgojiteljicama i djecom. Za malu i srednju skupinu pripremljen je zabavni kviz.

S. B.

Regionalno natjecanje hrvatskih vinogradara i vinara u Baranji

U organizaciji Hrvatskog kluba „August Šenoa“, Hrvatske samouprave Semelja i Mjesne samouprave Semelja u Domu hrvatsko-mađarske kulture u Semelju 4. travnja održano je proglašenje rezultata ovogodišnjeg regionalnog natjecanja hrvatskih vinogradara i vinara. Natjecatelji su od svake sorte vina trebali predati po dvije boce od 0,7 litara. Na natjecanje se odazvalo četrdesetak vinara, koji su prijavili ukupno 63 uzorka vina – bijelih, crnih i *rosé*.

Među sudionicima bilo je onih koji već tradicionalno sudjeluju na ovom natjecanju, ali i nekoliko novih lica. Vinari i vinogradari pristigli su s prijateljima ne samo kako bi nazočili proglašenju rezultata nego i radi druženja uz dobre zalogaje i vinsku kapljicu. Među gostima bili su i generalni konzul Drago Horvat, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga te predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban. Domaćin događanja bio je voditelj Hrvatskog kluba „August Šenoa“ Mišo Šarošac. Osim njega nazočne su pozdravili i generalni konzul Drago Horvat te načelnik Semelja József Ferenc Kumli.

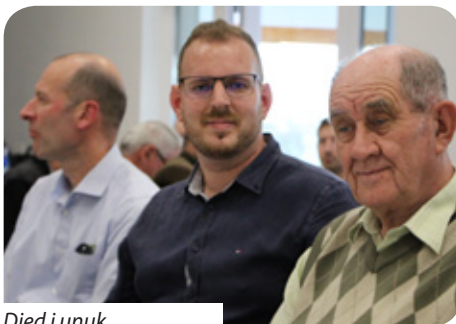

Izvršni domaćini Semeljčani

Jedan od nagrađenih

Semelju, na kukinjskom Mostaru, brežuljcima vršenjskog Orašja i na padinama Mečeka. Doznajemo da se danas na katoličkoj Planini obrađuju tek dva vinograda – vinograd obitelji Ivanković i vinograd obitelji Erdorf. Kultura vinogradarstva polako nestaje među mladim Hrvatima u Baranji. Ipak, još uvijek ima onih koji, s djedovima i očevima, ne odustaju. Upravo s takvima susreli smo se na ovom druženju.

Djed i unuk

Ocjenjivački odbor ove su godine činili direktor Istraživačkog odjela pečušskog Instituta za istraživanje vina Péter Teszlák, vinar i enolog József Cseke te vinar Ladislav Kovač. Nisu imali lak zadatak. Sve je manje malih proizvođača vina koji u obiteljskim vinogradima i podrumima proizvode vino za vlastite potrebe, a broj velikih proizvođača stalno raste i s njima je teško konkurirati. Nestali su mali obiteljski vinogradi u kozarskom Ritiću,

čanim diplomama, dok su vina slabije kvalitete nagrađena zahvalnicama.

Na natjecanju je sudjelovala i Hrvatska samouprava Surdukinja. Više hrvatskih domaćina iz Surdukinja doniralo je grožđe, a od njega je napravljeno nekoliko vrsta vina. Na ocjenjivanje su dostavljeni uzorci zenita, talijanskog rizlinga, *merlot schillera* i sorte ovčji rep, ispričao nam je predsjednik Hrvatske samouprave Surdukinja Gábor Szerelmi. I sam Gábor, zajedno s bratom, naslijedio je očev vinograd, ali zbog zauzetosti ga ne obrađuju osobno – za to su zaduženi njihovi prijatelji. Oni od mošta proizvode vino, imaju oko 2,5 hektolitara flaširanog vina koje poklanjaju prijateljima, troše unutar obitelji i koriste u reprezentativne svrhe. Među vinarima bilo je i nekoliko mlađih zaljubljenika u vinograd i vino – Péter Magyar, Norbert Kumli, Perica Balaž, Mirko Bošnjak.

László Poczók Baždarević osvojio je dvije zlatne diplome – za miješano crno i miješani *rosé*.

Najveći uspjeh postigao je Tamás Divjak iz Katolja, koji je osvojio čak tri zlatne diplome za vina *királylány*, *irsai olivér* i *sauvignon*.

Nakon proglašenja rezultata uslijedila je večera uz glazbu orkestra iz Udvara. Izvrstan perkelt od divljači pripremili su Semeljčani predvođeni glavnim kuharom, Katoljčaninom Tamásom Divjakom.

Branka Pavić Blažetin

Na natjecanje su stigli vinari iz Pečuha, Surdukinja, Semelja, Kukinja, Katolja, Kozara... Sudjelovalo je ukupno 38 vinara s 40 bijelih i 23 crne sorte vina. Dodijeljeno je 12 zlatnih, 21 srebrna i 20 brončanih diploma te 10 zahvalnica.

Svi su natjecatelji primili diplome i prigodne poklone kao i savjete stručnjaka kako unaprijediti kvalitetu vina. Mnoge su etikete ocijenjene zlatnim, srebrnim i bron-

IZIŠAO NOVI SVEZAK MATIČINA GODIŠNJAKA

Sedam tematskih cjelina Hrvatskoga iseljeničkog zbornika 2025. – „Znaci vremena“, „Kroatistički obzori“, „Mostovi“, „Povjesnica“, „Baština“, „Znanost“ te „Nove knjige“ – donosi raznovrsne studije s 25 zasebnih autorskih priloga koji povezuju stvaralaštvo ljudi naših korijena s četiriju kontinenata...

Iz tiska je izašao Hrvatski iseljenički zbornik 2025. Jubilarni sedamdeseti svezak Matičina godišnjaka fokusiran je na trenutačno najdinamičniju i najmnogoljudniju hrvatsku migrantsku zajednicu u Europskoj uniji, koja višestoljetno živi u Saveznoj Republici Njemačkoj. Pozornost uredništva privukao je priljev Hrvata u Njemačku nakon otvaranja tamošnjeg tržišta rada za hrvatske državljane (2015.), a koji je prosječno posljednjega desetljeća zahvaćao oko 50 000 osoba. Drugim riječima, godišnje migrira grad veličine Šibenika! Istodobno, u Njemačkoj se rađa, otkriva autorica glavnoga tematskog priloga Monika Balija, sve veći broj Hrvata. Hrvati u Njemačkoj neupitno predstavljaju izniman demografski potencijal, ali i golem intelektualni kapital za Hrvatsku koja je u procesu kreiranja atraktivnije useljeničke politike radi poticanja povratka iseljenika, odnosno doseljavanja u Lijepu Našu. Optimizam stoga ulijeva poticajan uvodni esej našeg europarlamentarca Davora Ive Stiera, koji dokazuje kako je za Hrvatsku važno da Europska unija nastavi s kohezijom politikom koja će joj omogućiti hvatanje koraka s razvijenijim članicama Unije. Gospodarskim rastom RH bi mogla preokrenuti trend migracija jer se smatra da se u boljim gospodarskim okolnostima više isplati ostati u vlastitoj zemlji.

Uspješnoj integraciji naših povratnika s raznih meridijana koji su školovani u multikulturalnim sredinama domicilnih zemalja u suvremeno hrvatsko društvo najviše pridonosi dobro poznavanje hrvatskoga jezika i kulture. Slijedom te činjenice Matičin godišnjak donosi novosti o Croaticumovim priručnicima za brže učenje hrvatskoga jezika i kulture, uključujući poučavanje mladih s pomoću videoigara (Ana Grgić, Darko Matovac, Josip Mihaljević).

Ukratko, sedam tematskih cjelina Hrvatskoga iseljeničkog zbornika 2025., koje su naslovljene Znaci vremena, Kroatistički obzori, Mostovi, Povjesnica, Baština, Znanost te Nove knjige, donosi raznovrsne studije s 25 zasebnih autorskih priloga koji povezuju izabrano stvaralaštvo ljudi naših korijena s četiriju kontinenata... Dio pristiglih radova koje je prihvatilo uredništvo HIZ-a bit će tiskan u idućim svescima ove

serijske publikacije s obzirom na to da su troškovi poštarine za zemlje izvan EU-a nakladniku definirali nove prostorne i financijske okvire.

Matičin godišnjak podjednako ažurno prati ljude koji su putovanje odabrali kao stil života, migrante raznih provenijencija na globalnim tržištima rada pa sve do naraštaja hrvatskih potomaka koji su se afirmirali u kulturama od Aljaske do Ognjene zemlje, juga Afrike, Australije i Novoga Zelanda kao i onih koji su svoj novi dom našli diljem Starog Kontinenta. Postignuća znanstvenika opisuje Tanja Rudež. Obilje kulturoloških tema s iseljeničkim predznakom obrađuju naši istaknuti stalni suradnici kao što su Jasna Novak Milić, Anamarija Sućec, Milan Bošnjak, Stan Granic, Ivana Hebrang Grgić, Rebeka Mesarić Žabčić, Tado Jurić, Bernardica Periš, Jerko Čutura, Ante Čuvalo, Blanka Matković, Marija Lipovac, Snježana Radoš, Željka Lovrenčić, Marta Tomić, Domagoj Vidović, Milan Puh, Marijeta Rajković Iveta. Urednica je i ovoga godišnjaka Vesna Kukavica, rukovoditeljica Matičina Odjela za nakladništvo.

Zanimljivo, naslovnica je inspirirana minulom Godinom Marka Marulića, simboličnog oca hrvatske književnosti. Na naslovnici je novi, osmi zastor Hrvatskoga

narodnog kazališta (HNK) u Zagrebu sa središnjim motivom Marka Marulića autora Zlatka Kauzlarića Atača. Taj zastor izrađen je i svečano postavljen u povodu obilježavanja Godine Marka Marulića – pisca prvoga hrvatskog epa Judite. Zastor je premijerno prikazan 5. listopada 2024. kao sastavni dio scenografije istoimene opere skladatelja Frane Paraća na čijim su rubnim dijelovima oslikane bitke Marulićeva i našeg vremena uz prizore vukovarskoga egzodusa.

Snježana Radoš

Foto: Mara Bratoš (ustupljena fotografija)

TRENUTAK ZA PJESMU

Kaj sê horvat mora znati?

Horvat mora znati
dobro govoriti:
kaj ne bi si skup
ostali i dale v riti.

Horvat mora znati
dobro pisati:
kaj nas nišče ne bu mogel
za bedake deržati.

Horvat mora znati
dobro računati:
kaj nas nišče ne bu mogel
i dale vkanjuvati.

Horvat mora znati
dobro orati:
kaj ne budu mislili da nečemo
svoju zemlju delati.

Horvat mora znati i decu delati:
kaj ne bu nam na zagnje morala
Hrvatska zemlja
pusta ostati!

Zvonimir Bartolić

Radost iz Mohača

Tamburaški orkestar „Radost” iz Mohača dobro je poznat Hrvatima u Baranji i šire. Čine ga jedna djevojka i šest mladića: Gréta Gubik – prim, basprim i vokal, Ádám Halmai – harmonika i vokal, Radován Sztepanov – prim, Milán Stivics-Nagy – harmonika, Vince Bárdos – brač, Lukács Szajcsán – tamburaški bas. Svi su rođeni u Mohaču.

Dio atmosfere s koncerta

Tamburaški sastav „Radost” proslavio je 30. ožujka 2025. izdavanje svojeg prvog CD-a – „Kako Dunav teče”. Gréta kaže: „Na albumu smo obradili melodije iz srpske, hrvatske i makedonske glazbene baštine. Budući da smo rođeni u Mohaču, smatrali smo važnim da album na neki način bude povezan s Dunavom. Tako smo i došli do imena albuma kao i do izgleda omota.”

Na samostalnom koncertu 29. ožujka predstavili su skladbe s albuma. Prostor Kulturne četvrti Selyemgyár bio je prepun. Došli su brojni Mohačani, ali i ljudi iz okolnih naselja. Gosti na koncertu bili su vrsni

Brojna publika

Bogatstvo...

Radost sviranja

izvođači: vokalistica Branka Bábits, harmonikaš Szlobodán Wertetics, bubnjar Marko Cselinác, bas-primaš István Pávkovics te primaš i vokalist József Kovács Versendi.

A koje su pjesme na CD-u? „Svadbena čoček”, „Buvčansko oro”, „Zadnja želja”, „Pozdrav s juga” (vlastita skladba Tamburaškog sastava „Radost”), „Svadba e golema”, „Ciganski urnebes”, „Ajde Jano”, „Srpska radost”, „Paraćinka kolo” i „Vidovdan”.

Promocija prvog albuma Tamburaškog orkestra „Radost” pokazala je koliko su marljivi i talentirani njegovi članovi. Svojom izražajnošću, izvrsnim poznavanjem instrumenata i nevjerojatnom virtuoznošću zadivili su publiku. Tijekom nastupa nisu zaboravili one koji su ih vodili na njihovu putu i pridonijeli razvoju njihovih glazbenih sposobnosti – Józsefa Kovácsa Versendija, Marka Cselinca i Istvána Pávkovicsa.

Gradonačelnik Mohača nakon koncerta je rekao: „Riječ ‘radost’ znači veselje, a s pozornice se zaista širila iskrena radost koja je u trenu zahvatila i publiku. A kad smo već kod radosti – bila mi je radost gledati ove mlade ljude koji su si postavili cilj, pripremali se, održavali probe, snimili album, organizirali koncert i u potpunosti opravdali ono što su preuzeli na sebe. Čestitam njima, ali i njihovim mentorima i roditeljima.”

Branka Pavić Blažetin • Foto: Organizatori

Vrhunski jazz pod palicom Mirona Hausera u Budimpešti

U Talijanskom kulturnom institutu u Budimpešti 6. svibnja dirigent Miron Hauser i argentinska zvijezda Javier Girotto u pratnji Jazz orkestra Hrvatske radiotelevizije darovali su publici vrhunski doživljaj.

Jazz orkestar Hrvatske radiotelevizije

Spomenuti jazz-koncert pod nazivom „Scene iz četiri zemlje” organiziralo je Veleposlanstvo RH i Veleposlanstvo Talijanske Republike. Koncert je dio ovogodišnjeg programa u okviru Jazz festa Budapest te je jedno u nizu hrvatsko-talijanskih događanja koja se tradicionalno odvijaju jedanput godišnje.

Slušatelji su uz Girottove skladbe, koje su spoj argentinskog tanga i etna s jazzom, mogli uživati i u djelima domaćih skladatelja s latino štihom, argentinskom valceru Mire Kadoića, kubanskom danzónu Mirona Hausera i skladbi „Bembé” Zlatka Černjula. Koncert „Scene iz četiri zemlje” prethodno je izveden 30. travnja u Zagrebu u povodu Međunarodnog dana jazzu.

„Koncert se u originalu zvao Escenas Argentinas. Prvi put kad smo svirali zajedno, bile su to samo pjesme Javiera Girotta. Ovaj put riječ je o četiri zemlje jer je moja glazba kubanska, njegova argentinska, mi smo iz Hrvatske, a on iz Italije. To je zvuk Mediterana”, objasnio je Miron Hauser.

Trombonist, skladatelj i aranžer Miron Hauser od 2019. godine umjetnički je voditelj Jazz orkestra HRT-a, a vrsnim i neuobičajenim crossover-projektima doprinio je povećanju publike koja sluša jazz. Prema njegovim riječima jazz je način na koji se interpretira glazba, tako da se može svirati bilo što, a da to bude jazz. Radio je čak *ho-use*-projekt s *techno*-glazbom, aranžman Jaguara DJ Rolanda, *tribute*-koncert Dinu Dvorniku, koncert s Edom Maajkom. Projekt s Darkom Rundekom rezultirao je albumom koji je osvojio Porin za najbolji pop album. Porin za najbolji album jazz-glazbe ove je godine osvojio i njegov album „Moja Kuba”, nastao u suradnji s Jazz orkestrom HRT-a. Koncert „Moja Kuba” Miron je napisao i premijerno izveo 2016. godine, snimljen je 2017. godine, ali je izašao tek ove godine.

Njegova očaranost zvucima Kube traje odavno. „Kad sam s trinaest godina prvi put čuo jedan kubanski band u Novigradu, znao sam da želim raditi takvu glazbu. Sljedeće godine radim novi opus za svoju desetu

obljetnicu od prvog koncerta, samo da vidim što se promijenilo nakon mog posjeta Kubi. Ondje sam bio nakon albuma Moja Kuba.”

Javier Girotto i Jazz orkestar HRT-a iza sebe imaju dugogodišnju suradnju koja je započela 2016. godine. Talijansko-argentinski skladatelj, saksofonist i multiinstrumentalist Javier Girotto već je desetljećima istaknuti glazbenik talijanskog i europskog jazzu. Veteran suradnje s važnim ličnostima svjetske scene redovito istražuje svoje korijene u popularnoj argentinskoj glazbi, kako u kontekstu komorne glazbe tako i u orkestralnim i simfonijskim formacijama. Rođen je u argentinskoj Cordobi 1965. godine, a u glazbu ga je uveo djed s majčine strane, glazbenik koji se mlad doselio iz Italije. „Kombiniram tango i argentinski etno s jazzom. Jazz za mene znači improvizaciju u kojem god stilu svirao ili skladao. U mojoj glazbi mnoštvo je melodija koje svatko može razumjeti. To nije tehnički teška glazba, a lako se pjeva, pa ju publika jako dobro prihvaća”, istaknuo je Girotto.

Kršul

TAMBURA BEZ GRANICA

Kaptolački tamburaški orkestar organizirao je 4. međunarodni festival tamburaških orkestara „Tambura bez granica 2025.” u Dvorani Osnovne škole Vilima Korajca u Kaptolu.

Na festivalu je sudjelovao Panonski tamburaški orkestar iz Pečuha pod dirigentskom palicom Ivana Draženovića. Vokalni solist bio je Ádám Szabó, a solisti na primu Zoltán Vizvári i Ivan Draženović. Izveli su i neke od svojih autorskih skladbi.

Uz njih su nastupili i domaćini, Kaptolački tamburaški orkestar, te Požeški tamburaški orkestar.

Nakon festivalskog koncerta „Tambura bez granica” održan je i koncert „Retrospektive Zlatni glas Zlatne doline”, kojim je obilježena 50. obljetnica festivala „Zlatni glas Zlatne doline”.

„Tambura bez granica” međunarodni je festival velikih tambu-

Panonski tamburaški orkestar

raških orkestara koji se organizira u sklopu manifestacije „Tambura za dušu”. Cilj je ovog događanja okupljanje tamburaša i tamburaških orkestara te promicanje muziciranja na tamburi. Festivalom se želi pokazati da tambura nema granica – ni u svirci ni u spajanju kultura i nacija, ali ni različitih stilova sviranja, poučavanja i vođenja.

Prvo izdanje festivala održano je 2022. godine.

Branka Pavić Blažetin

UMIZ putuje sa slikovnim kinom prik granice

Ugarski medijski i informacijski centar, UMIZ je pred kratkim gostovao u dvojezični čuvarnica i osnovni škola u Ugarskoj. Kotrigi UMIZ-a su uz druge pohodili čuvarnicu i osnovnu školu u Židanu, čuvarnice u Prisiki, Nardi i Čataru kot i osnovnu školu u Petrovom Selu.

Pedagogi su predstavili dvije većejezične priče, odgovarajući aktualnoj dobi jednu o ovci a drugu o malomu vazmenu jaju.

Dica su pri većejezičnoj prezentaciji mogla interaktivno sudjelovati. Ugarski medijski i informacijski centar sudjeluje jur ljeta dugo s komitatskom bibliotekom Danijela Berženija u Sambotelu. U okviru ove suradnje izaberu čuvarnice i škole u ki podučavaju hrvatski i nimški jezik, pišu u izjavi.

Preuzeto: volksgruppen.orf.at

Gostovanje suradnikov UMIZ-a u Petrovom Selu

SERIJA „UMIZ 4 KIDS“

Knjižnica Danijela Berzsényija iz Sambotela predstavila je dvije trojezične slikovnice (na mađarskom, hrvatskom i njemačkom jeziku) u školama Željezne županije, uključujući i one u kojima se izvodi predmetna ili dvojezična nastava hrvatskoga jezika.

Slikovnice „Žuži, malo janje“ i „Kitti, malo jaje“ kao i njihova interaktivna prezentacija, oduševile su i učenike i nastavnike. Djeca su kroz priču pozvana na aktivno sudjelovanje u igri unutar same radnje, pa su ovim prezentacijama osobito bili oduševljeni polaznici vrtića i nižih razreda osnovne škole – i ne samo oni. Slikovnice su djeci približile njihove autorice, Katharina Dowas i Marijana Wagner.

UMIZ – Mađarski medijski i informacijski centar – od 2011. godine bavi se izdavanjem višejezičnih dječjih knjiga na njemačkom, mađarskom i hrvatskom jeziku, koje nastaju prema idejama i radu odgojiteljice Katalin Dowas.

Seriju „UMIZ 4 Kids“ odlikuju trojezične dječje knjige, zvučne knjige na pet jezika, a UMIZ-ov Odbor za višejezičnu predškolsku pedagogiju i ravnatelj UMIZ-a László Kelemen smatraju kako je izdavačka djelatnost sastavni dio rada svake veće knjižnice. Knjižnice možda najbolje uočavaju gdje postoje praznine i

što je potrebno korisnicima. Upravo je ta potreba bila poticaj za pokretanje projekta prije više od deset godina, jer tad nije postojala strukturirana, višejezična građa za predškolski uzrast. Danas UMIZ predstavlja već pedesetak izdanja, čime dvopismene odgovornice mogu obuhvatiti čitavu pedagošku godinu u vrtiću.

Slikovnice i ostala izdanja ne isporučuju se redovito samo vrtićima i obrazovnim ustanovama – u posljednje je vrijeme primjetno povećan interes i među privatnim osobama.

Trojezične knjižice pod naslovima „Sári, žuto ždrijebe“ i „Dinosaurusi“ također su poučne i zanimljive. Uz njih su izrađene i dvije zvučne knjige te petojezični rječnici.

Budući da mnogi ne znaju kako se te riječi pravilno izgovaraju, kada god je to moguće, uz knjige se pripremaju i zvučni zapisi kao dodatak. U realizaciji sudjeluju govornici na razini materinskog jezika.

Branka Pavić Blažetin

Dan meda u vrtiću

U martinačkom hrvatskom narodnosnom vrtiću djeca uče puno toga – pa tako i o medu i pčelama. Često se na maškare obuku upravo u kostime pčelica. Njihove tete mnogo im pričaju, a ima i jako dobrih priča o pčelama i medu. Svatko je čuo za crtani film „Pčelica Maja“ i upoznao pčelicu i njezina prijatelja Pavu. Oni zaista vode pustolovan život – skakuću od cvijeta do cvijeta, pa i tamo gdje ne bi smjeli. Neumorno.

Nedavno je i u martinačkom vrtiću obilježen Dan pčela. Znete li kad je Dan pčela? Ne znate? Zapišite – 30. travnja.

Teta Regina pričala je o vrijednim pčelama koje svaki dan lete s cvijeta na cvijet i skupljaju nektar. Djeca su naučila da pčele žive u košnici i da imaju svoju kraljicu. Gledali su i pravu košnicu koju je donio pčelar, a neki su čak imali priliku isprobati šešir s mrežom koji pčelari nose da ih pčele ne ubodu. Teta Mirjana pomagala im je kušati što više meda. Izvrstan med pravi i sve o pčelama zna pčelar kojeg su pozvali u goste, Gábor May. Sa sobom je donio med za poklon i razne stvari: dijelove košnica, zaštitne mrežice...

Naravno, probali su i med – na kruhu i bez kruha – i svi su rekli da je jako ukusan. Tete su rekle da je med zdrav i da pomaže kad su djeca prehladna ili ih boli grlo. Djeca znaju nacrtati pčele, bojiti košnice, a neki čak izrađuju i male pčelice od papira.

Dan meda bio je jako zabavan i djeca su mnogo naučila o pčelama. Sad još bolje znaju koliko je važno čuvati pčele jer bez njih ne bi bilo ni meda, ni cvijeća, ni voća.

Branka Pavić Blažetin

MAJČIN DAN

MARTINCI – U martinačkom hrvatskom narodnosnom vrtiću 9. svibnja bilo je vrlo svečano. Naime, Dan majki svečan je dan koji se u vrtiću s ljubavlju obilježava svake godine. U Mađarskoj se Dan majki slavi prve nedjelje u svibnju. To je poseban dan posvećen svim mamama, ali i bakama koje nas svakodnevno vole, paze i brinu se za nas.

U vrtićima i školama djeca su dugo i s veseljem pripremaju za taj dan. Vježbaju pjesmice, recitacije i male predstave kako bi iznenadili svoje mame. Slikaju i crtaju, izrađuju čestitke i poklone – najčešće srca, cvjetice ili medaljice s natpisima poput „Najboljoj mami na svijetu!“ ili „Volim te mamo!“. U vrtiću ne mogu sami sve to izraditi, ali su zato tu tete koje im jako puno pomažu. Na svečanosti sve je bilo jako svečano i dirljivo. Djeca su pjevala i recitala, a mame brisale suze. I bake su se rasplakale, skoro više od mama, jer ih unuci ne zaboravljaju te i njima pripremaju poklončiće. Dan majki dan je kad svi još više pokazujemo koliko volimo svoje mame i bake i koliko smo im zahvalni za sve što čine za nas. Tako je bilo i ove godine u martinačkom vrtiću.

LUKOVIŠĆE – U lukoviškom hrvatskom narodnosnom vrtiću danima su se pripremali za ovogodišnji Dan majki koji je održan 9. svibnja. Svečanost je priređena u mjesnom Domu kulture kako bi bilo dovoljno mjesta za sve mame i bake, rođake i prijatelje, sestre i braću, tate i djedove – sve koji su željeli uživati u programu vrtićke djece. Djeca su sa svojim odgovajateljicama i uz pomoć dadilja pripremila lijep i veseo program.

Mala i velika skupina pokazale su svoje znanje i umijeće u kazivanju stihova, plesu i pjesmi. Djeca se nisu bojala stati pred mikrofona koji su im držale tete Aliz i Timea te su jasno i glasno recitala, tako da su ih svi dobro čuli.

A tek pokloni koje su djeca pripremila za svoje mame! Nacrtali su ih tako lijepo da je mnogim mamama suza krenula niz obraz, a cvijet od krep-papira, koji su sami izradili, sjajio se u bojama duge poput sunca.

Branka Pavić Blažetin

Mala stranica

KRLEŽIJANCI U VUKOVARU

Učenici 8. razreda 10. i 11. travnja na terenskoj nastavi u Vukovaru

lepromet te Borovo Commerce – prostore koji su za vrijeme rata služili kao logori i bolnica. Na obali Dunava zastali smo kod Bijelog križa, spomenika svim žrtvama.

Osim memorijalnih lokacija posjetili smo i Gradski muzej Vukovar, smješten u obnovljenom Dvorcu obitelji Eltz, kao i Muzej vučedolske kulture, koji nas je

Naši su učenici bili uključeni u projekt „Posjet učenika osmih razreda Vukovaru”. S vodičem su posjetili sve memorijalne lokacije Domovinskog rata, tj. Bitke za Vukovar, radi boljeg razumijevanja Domovinskog rata te upoznavanja s bogatom poviješću i kulturom toga grada.

Tijekom boravka posjetili smo brojna memorijalna mjesta od iznimne važnosti za hrvatsku povijest. Obišli smo Memorijalni centar Domovinskog rata, poznati Vukovarski vodotoranj – simbol stradanja i otpora grada, Spomen-dom hrvatskih branitelja na Trpinjskoj cesti te Kukuruzni put – Put spasa, kojim su braniteljima dostavljene zalihe tijekom opsade. Posjetili smo i franjevačku crkvu sv. Filipa i Jakova te Memorijalno groblje žrtava iz Domovinskog rata, gdje smo odali počast poginulima. Posebno dirljivo bilo je razgledavanje Spomen-doma Ovčara i masovne grobnice, kao i mjesta sjećanja Vukovarska bolnica 1991., koje svjedoči o hrabrosti i patnji medicinskog osoblja i ranjenika tijekom opsade. Obišli smo i Ve-

upoznao s jednim od najstarijih europskih prapovijesnih naroda. Tijekom boravka sudjelovali smo i na predavanjima koja su nam dodatno približila povijesne okolnosti i važnost Vukovara u Domovinskom ratu.

Bili smo smješteni u Hostelu Dubrovnik, a slobodno vrijeme iskoristili smo za šetnje ulicama grada, razgledavanje i druženje.

Ova terenska nastava ostavila je snažan dojam na sve nas. Imali smo priliku učiti iz prve ruke, na autentičnim mjestima, i još dublje cijeniti žrtvu koju je Vukovar podnio za slobodu Hrvatske. Ovo iskustvo ostat će nam u trajnom sjećanju.

Nastavnice i učenici osmih razreda • Foto: Škola Miroslava Krleža

Prometno povezivanje preduvjet je za razvoj područja

Izvanredni i opunomoćeni veleposlanik Republike Hrvatske dr. Mladen Andrić 16. travnja posjetio je gradonačelnika Velike Kaniže Jácinta Horvátha. Bio je to prvi službeni susret nakon što je gradonačelnik preuzeo mandat. Na sastanku se razgovaralo o daljnjim mogućnostima prometnoga povezivanja pomorskoga grada i pograničnoga područja s Hrvatskom, među ostalim i o izgradnji mosta kod Kerestura i Kotoribe, za koji se priprema nacrt ugovora o ostvarenju. Potaknute su i mogućnosti suradnje glede razvoja gospodarstva i obrazovanja cijeloga prekograničnog područja. Na sastanku je sudjelovao i počasni konzul Republike Hrvatske u Velikoj Kaniži dr. Atila Kos.

Jedan je od važnih zadataka diplomatskih predstavništava raditi na povezivanju partnerskih zemalja na raznim poljima. Hrvatska se diplomacija u Mađarskoj u tome posebno ističe. Neprekidno radi na povezivanju dviju zemalja, Republike Hrvatske i Mađarske, te podupire sve druge inicijative povezivanja na mjesnoj, županijskoj, regionalnoj i državnoj razini.

Grad Velika Kaniža sa svojim položajem u blizini hrvatske granice oduvijek se trudio izgraditi dobre veze s gradovima i županijama s druge strane granice. Suradnja s međimurskim gradom Čakovcem seže u prošlost. Ostvareni su brojni zajednički projekti, a suradnja s gradom Koprivnicom posljednjih se godina također proširuje. Tomu je mnogo doprinio počasni

Veleposlanik dr. Mladen Andrić, gradonačelnik Velike Kaniže Jácint Horváth i počasni konzul dr. Atila Kos

Razgovori u gradskom uredu

konzul dr. Atila Kos. Naime, on je povezao gospodarske komore, razvojne agencije i čelnike dvaju gradova.

Povod za posjet veleposlanika dr. Mladena Andrića bio je to da se upozna s novoizabranim gradonačelnikom Velike Kaniže i da razgovaraju o daljnjim mogućnostima prekogranične suradnje u želji da se ona nastavi. Gradonačelnik Jácint Horváth potvrdio je želju za održavanjem i razvijanjem suradnje dodavši kako vodstvo grada jednim od najvažnijih zadataka smatra rad na razvoju gospodarstva te da je svjestan toga da se uspjesi mogu postići

samo zajedničkim snagama. Ponudio je da se prekogranično područje zajedno promovira na velikim sajmovima u Europskoj uniji. Naime, ima dosta vrijednosti koje bi se moglo predstaviti.

Na sastanku se razgovaralo o prometnome povezivanju jer je dobra prometna veza jedan od preduvjeta za razvoj gospodarstva. Veleposlanik je stigao s dobrim vijestima: nedavno je sudjelovao na sastanku radne skupine za promet Republike Hrvatske i Mađarske na kojem se razgovaralo o dinamici konkretnih projekata koji se vežu uz cestovno prekogra-

nično povezivanje – izgradnja mosta kod Kerestura odnosno kod Zakanja, gdje već postoji makadamska cesta koja prelazi granicu. Podsjetimo kako kod Kerestura hrvatsko-mađarsku granicu čini rijeka Mura. U sklopu Programa Europske unije za prekograničnu suradnju Interreg V-A izrađena je projektna dokumentacija za most Kotoriba – Kerestur, čime je završena pripremna faza toga velikog projekta, a o nastavku će se pregovarati o pripremi nacrtu međudržavnoga ugovora o ostvarenju projekta. Novi cestovni prijelazi kod Kerestura ili Zakanja prepolovili bi daljinu između Velike Kaniže i Koprivnice te bi skratili put i prema drugim mjestima. Na sastanku je veleposlanik potaknuo i mogućnost suradnje u visokom obrazovanju jer je kvalitetno obrazovanje također jedan od preduvjeta za razvoj regije.

Dogovoreno je kako će se nakon održanih lokalnih izbora u Republici Hrvatskoj gradonačelnik Velike Kaniže sastati s novoizabranim hrvatskim gradonačelnicima i načelnicima općina kako bi razgovarali o novim mogućnostima suradnje u cilju razvoja prekogranične regije.

Beta

IZ SOLINA, KUČINA I MRAVINACA U PEČUH

U okviru programa Erasmus+, najvećeg programa Europske unije za obrazovanje, osposobljavanje, mlade i sport, Centralna škola kraljice Jelene iz Solina sa svojim područnim školama u Kučinama i Mravincima dobila je Erasmus+ akreditaciju za provođenje grupne mobilnosti u razdoblju od 1. veljače 2023. do 31. prosinca 2027. godine.

U sklopu programa prošle su godine boravili u budimpeštanskom HOŠIG-u, a od 7. do 11. travnja ove godine boravili su u Osnovnoj školi Miroslava Krležu u Pečuhu. Četiri učiteljice iz Hrvatske (Zdenka Jerković, Nives Bogdan, Jelena Kelava i Edita Odža) i 12 učenica četvrtog razreda bile su gošće pečuške škole, njezinih učenika i učiteljica četvrtog razreda.

Svi su bili oduševljeni školom u Pečuhu te su aktivno sudjelovali na nastavi provodeći ciljeve postavljene projektom. Projekt nudi niz mogućnosti za unapređenje vještina i kompetencija pojedinaca te za veću kvalitetu rada ustanova i organizacija.

Moje sugovornice, učenice Emmi Andrea De Jong, Emma Marković, Lucija Rogulić, Klara Mihanović i Ana Stantić, nisu kriale svoje zadovoljstvo što su, s ostalim učenicama, prošle testove i ostvarile pravo na sudjelovanje u projektu te boravak u pečuškoj školi i gradu Pečuhu.

Centralna škola kraljice Jelene iz Solina sa svojim područnim školama program

Iz Solina u Pečuh

mobilitosti ostvaruje sa školama u Sloveniji, Mađarskoj i Poljskoj. Cilj je programa jačanje digitalnih i jezičnih kompetencija, promicanje važnosti kulturne baštine i nacionalnog identiteta, razvijanje svijesti o važnosti aktivnog građanstva te podizanje svijesti o kulturnoj i jezičnoj raznolikosti Europske unije.

Erasmus+ najveći je program Europske unije za obrazovanje i osposobljavanje, mlade i sport. Taj program nudi niz mogućnosti za unapređenje vještina i kompetencija pojedinaca te za povećanje kvalitete rada ustanova i organizacija.

Erasmus+ akreditacija oblik je financiranja međunarodnih projekata unutar programa Erasmus+. Akreditacija omogućava stalni pristup financijskim sredstvima potrebnim za organizaciju i provedbu projekata te mobilnosti pojedinaca i osoblja. Ustanove koje su se dosad pokazale uspješnim u provedbi Erasmus projekata kandidati su za dobivanje ove akreditacije.

Za dobivanje akreditacije potrebno je prijaviti se na natječaj Agencije za mobilnost i programe EU, koja ujedno vrednuje i odobrava projekte mobilnosti. Prijavi pretходи pomno detektiranje potreba i izazova s kojima se ustanova susreće te definiranje ciljeva Erasmus plana iz kojih proizlazi planiranje aktivnosti. Provedba svih aktivnosti u okviru ove ključne aktivnosti mora biti u skladu s Erasmus standardima kvalitete: uključivost i raznolikost, okolišno održiva i odgovorna praksa, digitalna transformacija u obrazovanju i osposobljavanju te sudjelovanje u demokratskom životu.

Branka Pavić Blažetin

Suradnja s Hrvatskom školom u Pečuhu

Suradnja Privatne gimnazije „Marul” s Hrvatskom školom u Pečuhu predstavlja važan korak u očuvanju hrvatske kulture i jezika izvan granica Republike Hrvatske. Nedavno smo imali priliku posjetiti tu školu na terenskoj nastavi te smo sudjelovali u uzbudljivom iskustvu razmjene znanja i iskustava.

Tijekom našeg boravka u Pečuhu susreli smo se s učenicima i nastavnicima, a tijekom njihova posjeta našoj školi održali smo predavanje na hrvatskom jeziku. Bilo je to jedinstveno iskustvo jer smo imali priliku dijeliti naše znanje i podijeliti strast prema hrvatskom jeziku i kulturi s mladim generacijama u Pečuhu.

Nakon našeg posjeta uslijedio je, 4. travnja, uzvratni posjet učitelja i učenika iz Hrvatske škole u Pečuhu. Taj susret dodatno je učvrstio našu suradnju i omogućio svim sudionicima da dožive jedinstvenu atmosferu međusobnog razumijevanja i kulturne povezanosti.

Osim predavanja organizirali smo i niz interaktivnih radionica koje su obuhvatile teme poput hrvatske glazbe, folkloru, jezika, ali i aktualnih tema povezanih s društvenim i kulturnim izazovima s kojima se suočavaju Hrvati u dijaspori. Uz te aktivnosti učvrstili smo prijateljstvo i suradnju naših zajednica, a učenici su stekli nova znanja i vještine koje će im pomoći u daljnjem učenju i očuvanju hrvatskog identiteta.

Ovaj projekt nije samo jednokratni susret nego i početak dugoročne suradnje Hrvatske škole u Pečuhu i Gimnazije „Marul”. Naša suradnja ima velik potencijal za daljnji razvoj uz organiziranje zajedničkih kulturnih događanja, školskih natjecanja, a možda i razmjena učenika. Također, planiramo proširiti suradnju i na druge hrvatske

Prijatelji iz Pečuha u zagrebačkoj školi

škole u dijaspori, čime bismo omogućili većem broju mladih ljudi pristup kvalitetnom obrazovanju na hrvatskom jeziku i približili im bogatstvo hrvatske kulturne baštine.

Suradnja s Hrvatskom školom u Pečuhu nastavlja se razvijati, a ovakvi susreti dokaz su snage i važnosti očuvanja hrvatskog jezika, kulture i tradicije diljem svijeta. Ovakvi susreti i suradnje vrlo su važni za očuvanje hrvatskog jezika i kulture u svijetu. Uz ovakve projekte ne samo da učimo jedni od drugih već i stvaramo temelje za buduće generacije koje će nastaviti čuvati i promicati hrvatski identitet.

Izvor: Privatna gimnazija Marul

Erasmus+ projekt mobilnosti

Gosti iz OŠ Trnovitica u Santovu

U okviru Erasmus + projekta mobilnosti od 7. do 11. travnja 12 učenika osmog razreda i četiri nastavnika Osnovne škole Trnovitica iz Velike Trnovitice (Hrvatska) boravilo je u Mađarskoj u posjetu Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi i učeničkom domu u Santovu. Suradnja je dogovorena 5. i 6. ožujka 2025. godine kad su ravnatelj, vjeroučitelj i učiteljica njemačkoga jezika trnovitičke škole bili u Santovu na pripremnom posjetu za organizaciju mobilnosti. Tad su dogovoreni detalji programa, a ravnatelji su potpisali Ugovor o učenju prema kojem će se mobilnost organizirati.

Nakon dolaska u Santovo ravnateljica Marija Žužić Kovač ukratko im je predstavila školu, učenički dom i mjesto. Kako nam je tom prigodom uz ostalo kazala učiteljica trnovitičke osnovne škole Marina List, njihova škola već treću godinu zaredom sudjeluje u europskom projektu mobilnosti na temu „Mirisi, zvuci, boje, oblici... mojeg zavičaja”. Mala škola sa 76 učenika od 1. do 8. razreda u naselju Velika Trnovitica nalazi se 30-ak kilometara od Bjelovara, a ovo im je prvi posjet Hrvatskoj školi u Santovu.

U okviru sadržajnog programa gosti iz Velike Trnovitice prijedodne su posjećivali nastavu, a poslijepodne su organizirane zajedničke aktivnosti s domaćinima. Tako su sudjelovali na nastavi i oglednim satima gdje su dobili uvid u dvojezičnu nastavu i metode učenja, u život mjesne hrvatske zajednice, upoznavali se s tradicijom i običajima šokačkih Hrvata. Poslijepodne su obišli povijesne, kulturne i sakralne znamenitosti naselja i okolice. Tako su posje-

Gosti i domaćini ispred Šokačke kuće u Parku znanosti i slobode

tili zavičajnu kuću šokačkih Hrvata, župnu crkvu Uznesenja Blažene Djevice Marije i marijansko svetište na santovačkoj Vodici, bili na izletu na Karapandži, gdje su posjetili lovački dvorac i poučnu stazu. Na mjesnom ribnjaku organizirana je ribička i lovačka prezentacija uz natjecanje u kuhanju tradicionalnog fiša. Poslijepodnevna i večeri u učeničkom domu provodili su družeći se

sa svojim domaćinima. Posljednjega dana boravka u Mađarskoj posjetili su i grad Baju i Kulturni centar bačkih Hrvata, gdje su se upoznali s radom ustanove te životom i aktivnostima bačkih Hrvata.

Na povratku u Hrvatsku, u subotu 11. travnja, gosti iz Velike Trnovitice zastali su u Pečuhu te razgledali gradske znamenitosti.

S. B.

Poziv za dostavljanje prijedloga

U skladu s pravilnikom za dodjelu odličja Hrvatske državne samouprave pozivamo članove Skupštine, područne hrvatske samouprave, hrvatske mjesne manjinske samouprave, hrvatske udruge te hrvatske ustanove da dostave svoje prijedloge za dodjelu odličja.

PRIJEDLOGE MOŽETE DOSTAVITI U SLJEDEĆIM KATEGORIJAMA:

1. za istaknutu djelatnost na području hrvatskog odgoja i obrazovanja u Mađarskoj
2. za istaknutu djelatnost na području hrvatske kulture u Mađarskoj
3. za hrvatsku mladež u Mađarskoj
4. za istaknutu djelatnost na području hrvatskoga društveno-političkog života u Mađarskoj.

Odličje se dodjeljuje za priznanje djelatnosti osobama, kolektivu, udrugama i ustanovama koje su se svojim radom, djelatnošću posebno istaknule na polju jačanja hrvatske nacionalne svijesti, pridonijele razvoju hrvatskoga jezika i kulture, za koje se vežu istaknute osobne i kolektivne zasluge. Jedan predlagatelj ima pravo predložiti samo jednoga kandidata. Prijedlog za odličje predaje se na obrascu koji možete naći na mrežnoj stranici www.horvatok.hu.

Prijedlog za dodjelu odličja treba stići na adresu Ureda Hrvatske državne samouprave (1089 Budimpešta, Bíró Lajos. u. 24) te na e-adresu hds@horvatok.hu najkasnije 15. lipnja 2025. godine.